

ZPRAVODAJ 1996/3

OSLAVY 90. VÝROČÍ ZALOŽENÍ ŽIDOVSKÉHO MUZEA V PRAZE

V závěru srpna 1996 si Židovské muzeum v Praze připomnělo 90 let své existence. Oslav tohoto významného výročí se zúčastnili prezident republiky Václav Havel, členové české vlády, zástupci diplomatického sboru a další významné osobnosti politického a kulturního života z České republiky i ze zahraničí.

Dvoudenní program byl zahájen 29. srpna odhalením pamětní desky na administrativní budově v Jáchymově ulici. Nápis na desce (v češtině, angličtině a hebrejštině) připomíná pohnutou historii této budovy. V roce 1920 zde byla otevřena židovská obecná škola, při jejímž založení stály takové osobnosti, jako byli Max Brod a Franz Kafka. Velkého významu škola nabyla po uzavření mnichovské dohody, jíž bylo Československo nuceno odstoupit Sudety nacistickému Německu. Počínaje rokem 1939 nastal příliv utečenců ze Sudet do Prahy, který se nejen projevil ve zvýšení počtu žáků, ale i v příchodu vysoce kvalitních pedagogů. Tento trend ještě zesílil po obsazení Čech a Moravy v březnu 1939. Nejvíce žáků školu navštěvovalo v letech 1940-1941, tj. poté, co byly židovské děti vyloučeny ze všech škol. V roce 1942, po zahájení transportů do Terezína, se počet žáků postupně snižoval a v červnu téhož roku byla škola uzavřena. Za dobu své nedlouhé existence školou prošlo téměř tisíc dětí. Většina žáků a učitelů školy během války zahynula. Obdobný osud postihl i pracovníky Ústředního židovského muzea, které v této budově sídlilo od svého vzniku v roce 1942. V době existence Ústředního židovského muzea sloužily prostory budovy také jako sklad nejcennějších částí sbírky synagogálních předmětů z nacisty zrušených židovských obcí. Od skončení druhé světové války až do současnosti se budova užívá jako sídlo správy muzea. Připomeňme, že po válce se muzeum na krátkou dobu vrátilo do rukou Rady židovských obcí. V roce 1950 budovy včetně celé sbírky přešly do vlastnictví státu. Od října 1994 byl sbírkový fond muzea vrácen Federaci židovských obcí a historické budovy Židovské obci v Praze. Současně s tím vzniklo Židovské muzeum v Praze, které získalo statut nestátní instituce.

Ve čtvrtek 29. srpna byla slavnostně zahájena činnost Vzdělávacího a kulturního centra muzea, jež představuje jeden z důležitých, dlouhodobě připravovaných projektů Židovského muzea. Význam projektu podtrhla i přítomnost prezidenta republiky Václava Havla, který si se zájmem prohlédl učebny Centra a seznámil se s jeho posláním.

Centrum jako organizační součást Židovského muzea poskytuje českým a zahraničním zájemcům podrobnější výklad o judaismu, antisemitismu a historii Židů se zvláštním důrazem na dějiny Židů v Čechách a na Moravě. Za jeden ze závažných úkolů své činnosti Židovské muzeum považuje šíření osvěty mezi českou veřejností, především mladou generací. Cílem této aktivity je obnovit povědomí o židovské přítomnosti v České republice, které bylo během více než čtyřicetileté komunistické vlády v české společnosti důsledně potlačováno. Důležité místo v činnosti Centra proto patří spolupráci s ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Muzeum již začalo s ministerstvem pracovat na konkrétních úkolech, zejména při školení pedagogů. K tomuto účelu získalo od ministerstva statut zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Významným projektem Židovského muzea v Praze je vydání učebnice věnované židovské kultuře a mezinárodní seminář o metodice výuky židovských témat. Pro

tento účel bylo v rámci programu Evropského společenství - programu PHARE vyčleněno 10 000 ECU. V Centru se rovněž počítá se speciálními semináři pro teology, jejichž cílem je hlubší poznávání židovského a nežidovského světa a podpora dialogu mezi Židy a křesťany.

Vedle přednášek, jednodenních nebo i vícedenních seminářů bude Centrum organizovat prohlídky židovské Prahy a návštěvy vybraných židovských památek v Čechách a na Moravě. Kromě oblasti vzdělávání Centrum připravuje různé kulturní pořady, literární večery, přednášky a promítání filmů přístupné širokému okruhu zájemců.

Koncepci vzdělávací činnosti centra vypracoval jeho hostující ředitel, Shalmi Barmore z Izraele, ve spolupráci s českými i zahraničními institucemi, zkušenými lektory, judaisty a pedagogy. Nepominutelnou stránkou vzniku a dalšího fungování Centra je i jeho finanční zajištění. Židovské muzeum získalo významnou finanční pomoc od židovských organizací - Memorial Foundation for Jewish Culture, The Rich Foundation, The American Joint Distribution Committee a Lauder S. Foundation. Činnost centra současně podporuje izraelská Nadace pro podporu vzdělávacích a kulturních židovských center. V den zahájení činnosti Centra bylo též v jeho prostorách otevřeno Středisko informačních technologií jako pobočka významné nevládní vzdělávací a rekvalifikační instituce [World ORT Union](#). Tato organizace, zastoupená při zahájení ředitelem vzdělávacího programu ORT, dr. Gideonem Meyerem, vybavila Centrum počítači a spolu s JOINTem poskytla další finanční prostředky na jeho vybavení. Prostřednictvím Židovského muzea se tak Česká republika zařadila k více než 60 zemím světa, kde ORT působí.

30. srpna, druhý den oslav 90. výročí, proběhl v Centru jednodenní mezinárodní seminář. Za velkého zájmu odborné i laické veřejnosti zde se svými příspěvky vystoupil Dr. Falk Wiesemann z Univerzity v Düsseldorfu, Prof. Vladimír Sadek a Dr. Jiřina Šedinová, oba z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Dr. Eva Kosáková a Dr. Arno Pařík z Židovského muzea v Praze a hostující ředitel Centra Shalmi Barmore z Izraele.

HISTORISMUS NA SYNAGOGÁLNÍCH TEXTILÍCH

19. A POČÁTKU 20. STOLETÍ

Od září do konce listopadu 1996 mají návštěvníci Židovského muzea možnost shlédnout na galerii Klausové synagogy soubor opon a pláštíků na Tóru pocházející z bohaté sbírky muzea. Textilie, které se vyznačují zajímavou ornamentální výzdobou, byly provedeny na vysoké profesionální úrovni v manufakturách ve Vídni i v Čechách.

Ve fondu muzea se nachází přes 2 400 opon na Tóru a 4 200 pláštíků na Tóru včetně vzácných textilií pocházejících z konce 16. století. Největší část sbírky tvoří textilie z 2. poloviny 19. století a počátku 20. století. Jejich výběr tvoří i současnou výstavu, na níž je možno spatřit synagogální textilie, které dosud byly velmi zřídka veřejně prezentovány.

SBÍRKY ŽIDOVSKÉHO MUZEA V ZAHRANIČÍ

Židovské muzeum chce navázat na dřívější úspěšné putovní výstavy ze svých sbírek, jakou byla např. Precious Legacy realizovaná koncem 80. let ve Spojených státech. Tým kurátorů a dalších odborných pracovníků muzea v současnosti intenzívně pracuje na výběru sbírkových předmětů, jejichž prostřednictvím se návštěvníci muzeí na Novém Zélandu, v Austrálii a ve

Švédsku seznámí s historií židovské komunity v českých zemích od 16. do počátku 20. století. Na putovní výstavě budou představena díla synagogálního umění - opony a pláštíky na Tóru, různé stříbrné předměty (koruny a štíty na Tóru), vzácné rukopisy a tisky, předměty spojené s šabatem a dalšími židovskými svátky, věci dokumentující každodenní život židovské rodiny. Mezi exponáty jsou zařazeny rovněž předměty připomínající osud českých Židů za druhé světové války – např. kresby židovských umělců a dětí vězněných v terezínském ghettu.

Menší soubor předmětů (od 2. poloviny 19. do 1. poloviny 20. století) připravuje Židovské muzeum v Praze i pro Museum of Jewish Heritage v New Yorku.

ŽIDOVSKÉ MUZEUM HLEDÁ SPONZORY

Židovské muzeum přivítá jakékoli finanční příspěvky na zakoupení scannovacího zařízení (pořizovací cena 2 500 000 Kč). Toto zařízení je důležité pro uskutečnění jednoho ze záměrů projektu počítačového zpracování sbírky - vytvoření komplexní obrazové databanky. S pomocí scanneru hodlá muzeum také připravit CD ROM s vybranými dětskými terezínskými kresbami (cca 500 kreseb). CD ROM bude sloužit nejen jako obrazová publikace, ale především usnadní výběr kreseb při přípravě výstav v zahraničí a studium badatelů.

Kontaktní osoba:

Eva Adamová,

tel.: 0042/2/90005026